

REPUBLICA FUNKY

Educație și implicare civică

Cuprins

1. [Introducere](#)
2. [Principii și concepte de bază](#)
3. [Parlamentul](#)
4. [Președintele](#)
5. [Guvernul](#)
6. [Justiția](#)
7. [Curtea Constituțională a României](#)
8. [Avocatul Poporului](#)
9. [Autorități locale](#)
10. [Partidele politice și sistemul de vot](#)
11. [Instituții europene](#)
12. [Campaniile de advocacy](#)
13. [Instrumente de implicare civică](#)

Proiect derulat de:

Introducere

Educația civică e materia care nu ne-a fost prezentată suficient în școală. În viziunea noastră, ne explică felul în care funcționează democrația românească și rolul nostru de cetățeni. E important să înțelegem sistemul dacă plănuim să-l schimbăm. La fel de important e să înțelegem acel clișeu cu „schimbarea începe cu tine”, de aceea redăm următoarea parabolă:

Spirala neasurării

A apărut o problemă foarte importantă și **Toată Lumea** trebuia să o rezolve.

Toată Lumea era sigură că **Cineva** o să o facă.

Oricine putea să o facă, dar **Nimeni** nu a făcut-o.

Cineva s-a enervat din cauza asta, pentru că era treabă pentru **Toată Lumea**.

Toată Lumea a crezut că **Oricine** poate să o facă, dar **Nimeni** nu a realizat că **Toată Lumea** o să stea deoparte.

În cele din urmă **Toată Lumea** a dat vina pe **Cineva** și **Nimeni** n-a făcut ceea ce **Oricine** putea să facă.

Toți suntem cetățeni și ne bucurăm în teorie de aceleași drepturi. Cetățeanul pare a fi cel mai privilegiat membru din ecosistemul local, căci toate celelalte entități și roluri se mulează în jurul său. Unii dintre noi își asumă și alte roluri.

Există mai multe metode prin care fiecare dintre noi poate să se implice și să ajute la bunul mers al societății.

Proiect derulat de:

Principii și concepte de bază

România e un stat democratic, iar cetățenii români se bucură de drepturi și libertăți înscrise în legea fundamentală a țării, Constituția României.

Societatea Civilă

- Deservește interesul general și are rol de mediator între cetățeni și autorități;
- Este organizată pe anumite domenii de interes;
- Poate fi formată din Organizații neguvernamentale (ONG), grupuri comunitare sau de inițiativă civică, syndicate, organizații religioase și alte tipuri de grupuri sociale și culturale;
- Termenul de ONG cuprinde mai multe tipuri de organizații: asociațiile și fundațiile sunt cele mai comune, dar există și federații și uniuni;
- Lista tuturor ONG-urilor este gestionată de Ministerul Justiției. Se cheamă „Registrul Asociațiilor și Fundațiilor” sau, mai nou, [Registrul Național ONG](#).

Există mai multe definiții ale societății civile, iar conceptul a fost interpretat și aplicat într-o varietate de moduri. Una din definiții vede societatea civilă ca un tărâm al vieții publice în care se află și partidele politice, mass-media și grupurile de interes public, care contribuie la discursul public și la procesele de luare a deciziilor într-o societate.

Societatea civilă servește ca un soi de formă de control asupra statului și ajută la tragerea la răspundere a acestor instituții în fața publicului larg. Dacă vrei să treci de la un grup informal la ceva cu acte în regulă, trebuie să parcurgi următorii pași:

- Găsești încă doi oameni care să împărtășească valorile tale;
- Redacți un statut și un act constitutiv în care spuneți cine sunteți, unde aveți sediul, de ce vă înființați și cum sunteți organizați (cum luați decizii, cum se dobândește și pierde calitatea de membru). Poți căuta pe Google [modele](#) pentru inspirație;
- Faceți o mică strângere de fonduri ca să aveți patrimoniu inițial (minim 200 lei pentru o asociație, iar pentru fundație - minim de cel puțin 100 de ori salariul minim brut pe economie, la data constituirii fundației. Acești bani trebuie puși într-un cont bancar (deci păstrează **dovada depunerii** acestui depozit într-un cont bancar);
- Obțineți documentele necesare, în ordine:
 - Cazierul fiscal al asociațiilor (fondatorilor), via ANAF ([formular 504](#) sau prin Spațiul Public Virtual, dacă ai cont);
 - Dovada denumirii ([găsești aici procedura](#));

Proiect derulat de:

- Sediul social - ai nevoie de contract de comodat / închiriere între proprietar și asociație. Dacă ai vecini cu pereți comuni, de pildă la apartament, trebuie obținut și acordul lor);
- Mergeți cu aceste documente la un notar, pentru a le verifica și a autentifica declarația proprietarului prin care acesta pune la dispoziție spațiul ca sediu;
- Faceți o cerere de înscriere în Registrul Asociațiilor și Fundațiilor;
- Faceți un dosărel frumos cu toate cele de mai sus (vă va spune notarul dacă uitați vreunul), dar și cele de mai jos, apoi mergeți la judecătoria de care aparțineți (în funcție de adresa sediului ales) și depuneți dosarul, care trebuie să conțină:
 - Actul constitutiv;
 - Statutul;
 - Dovada disponibilității denumirii (eliberată de Ministerul Justiției);
 - Actele doveditoare ale sediului și patrimoniului inițial;
 - Copii după cărțile de identitate (legea spune „copii certificate pentru conformitate cu originalul ale actelor doveditoare ale identității membrilor asociați”);
 - O declarație pe proprie răspundere vizavi de beneficiarii reali;
- Primești un număr și în 2-3 zile îl poți folosi ca să verifici pe portal.just.ro când ai fost programat la judecător. E bine să mergi ca să poți răspunde la potențiale întrebări care pot apărea.

Mai multe informații:

- [Ordonanța 26 din 2000](#)
- Caută pe google „[ghid înființare ONG](#)”

Stat de drept

Stat în sensul se „stare”, nu în sensul de „țară”. E vorba de acea stare în care respectarea legii (a regulilor) e mai presus de orice. În engleză îi zice „rule of law”, deci în traducere ar suna ca „domnia legii”.

Reprezentare

Poporul e suveran, adică are puterea supremă. Dar poporul e și numeros, așa că mandatează reprezentanți ca să ia decizii în numele lui. Așadar, pentru că avem o *democrație reprezentativă*, o dată la câțiva ani, votăm:

- Un partid politic cu a cărui viziune suntem de acord și care să ne reprezinte interesele în Parlament. În [sistemul](#) nostru de vot actual, partidul propune alegătorilor o listă de

Proiect derulat de:

politicieni și un anumit număr dintre aceștia va intra în Parlament, în funcție de procentele obținute în alegeri

- Alegem direct un Președinte, la fiecare 5 ani
- Alegem direct primarul, consilierii locali și Președintele Consiliului Județean

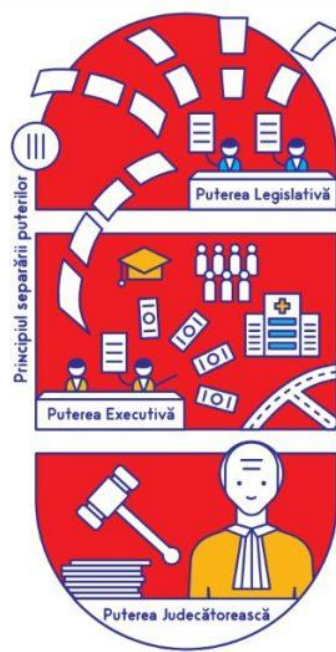
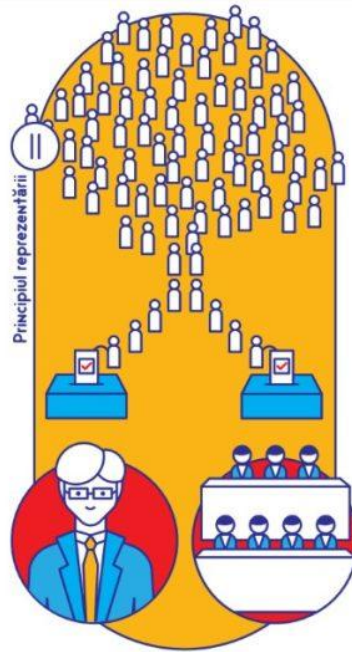
Principiul separării puterilor

Se referă la ideea că diferitele ramuri ale unui stat ar trebui să aibă roluri și responsabilități distincte și separate. Acestea ar trebui să fie independente unele de altele pentru a preveni ca oricare din ramuri să acumuleze prea multă putere și să devină dominantă.

-1-
PUTEREA
LEGISLATIVĂ
Face regulile
=
PARLAMENTUL

-2-
PUTEREA
EXECUTIVĂ
Aplică regulile
=
GUVERNUL

-3-
PUTEREA
JUDECĂTOREASCĂ
Interpretează și aplică regulile
=
JUSTIȚIA

Proiect derulat de:

Fiecare putere este independentă față de celelalte și are propria fișă a postului. Când puterile sunt separate, tirania, abuzurile și corupția se răspândesc mai greu.

Totuși, separația puterilor nu este totală – Guvernul, Parlamentul și justiția comunică, există într-un echilibru care permite fiecărei puteri să exercite un anumit control asupra acțiunilor și deciziilor celorlalte. Astfel, nicio nu devine prea puternică și nu poate controla celelalte puteri mulțumită acestui echilibru (*checks & balances*)

Parlamentul

Locul în care se coc și ies din cuptor legile.

Deși ne place să ne gândim la Parlament ca la o instituție în sine, adevărul e că, tehnic vorbind, Parlamentul nostru **bicameral** rareori se comportă ca o singură entitate. Senatul și Camera Deputaților sunt instituții separate, fiecare cu propriul CIF, propriul site, propriul regulament, propriul Birou Permanent¹, propriul sistem de notare (proiectele de lege se cheamă PL-x-uri la deputați, pe când la senatori sunt notate cu literele „L” sau „B” în față) și așa mai departe. Da, există momente în care au ședințe comune, dar, în rest, camerele există pentru a se contrabalansa una pe cealaltă (din nou, *checks & balances*).

La data redactării acestui material, Parlamentul e compus din **136 de senatori** și **330 de deputați**, aleși direct de cetățeni în alegeri parlamentare, odată la 4 ani, în circumscripții electorale, pe liste de partid închise. Fiecare județ corespunde unei circumscripții electorale. Bucureștiul are și el propria-i circumscripție, la fel și diaspora. Reprezentarea cetățenilor este una proporțională cu locuitorii circumscripției - astfel, județul Ilfov are un număr de 5 parlamentari, pe când Bucureștiul are 29.

Camerele joacă, pe rând, rolul de Cameră sesizată (cu adoptare tacită în 45 de zile) și Cameră decizională (fără termen de adoptare), în funcție de ce spune legea. **Camera Deputaților** [se pronunță](#) în calitate de primă Cameră sesizată asupra proiectelor de legi și propunerilor legislative din domenii precum administrația publică locală sau învățământ, iar **Senatul**, conform [art. 73](#) din Constituție și [art. 92](#) din Regulamentul său, va fi prima Cameră sesizată pentru proiecte ce țin de statutul funcționarilor publici, organizarea alegerilor.

¹ Biroul Permanent al fiecărei camere e alcătuit din președintele camerei (care și prezidează Biroul Permanent), plus 4 vicepreședinți, 4 secretari și 4 chestori.

Proiect derulat de:

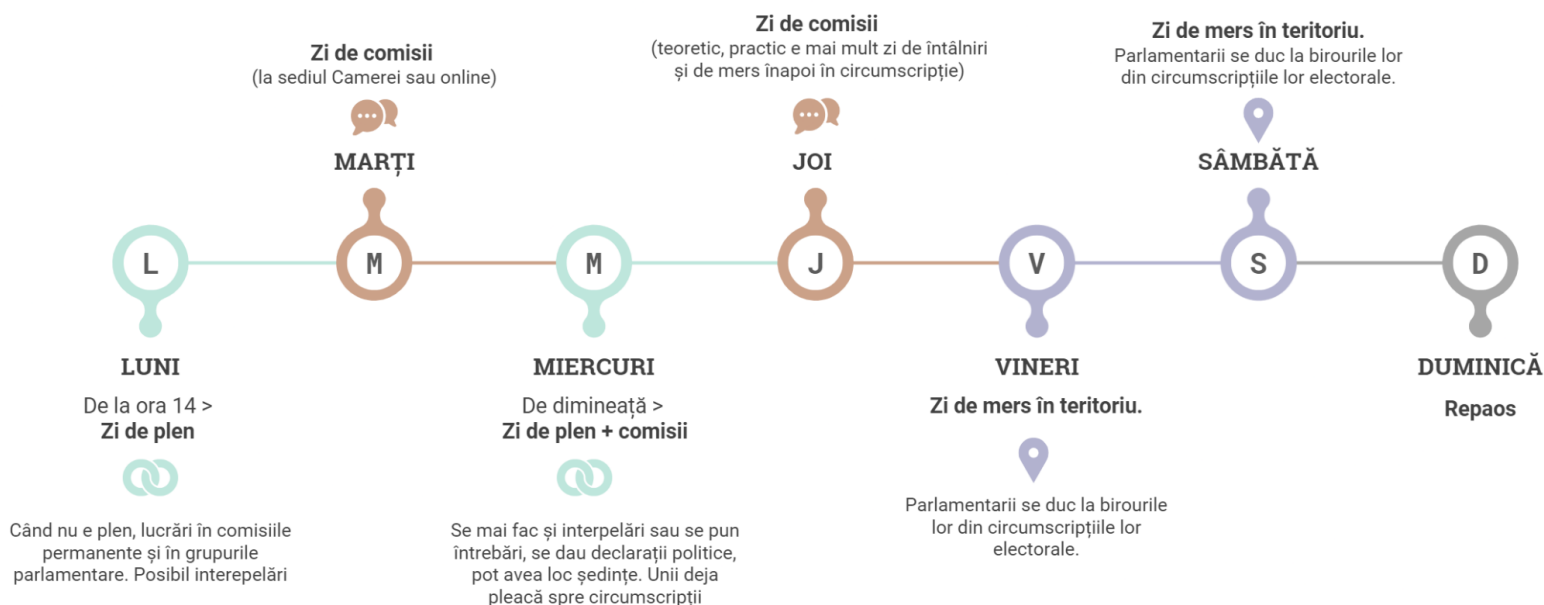

În fiecare an, Parlamentul se întrunește în două [sesiuni](#) ordinare:

1. februarie - iunie
2. septembrie - decembrie.

În aceste **sesiuni**, parlamentarii lucrează toată săptămâna. O săptămână de lucru începe cu ședințe (de dimineață) și un plen (de la ora 14 sau 15), continuă cu activitate în comisii (marți, toată ziua), apoi miercuri câte puțin din ambele. Vinerea și sâmbăta sunt oficial zile dedicate lucrului în teritoriu. Pentru a asculta mai bine nevoile cetățenilor din circumscripția pe care o reprezintă, parlamentarii au **birouri de parlamentar** în județul care i-a ales (unii se limitează la un singur birou, alții au chiar patru).

O săptămână tipică din viața unui parlamentar

Parlamentarii aparțin, de regulă, unui **grup parlamentar**. Fiecare partid parlamentar are propriul grup parlamentar, la care se adaugă grupul minorităților naționale. Pot exista și parlamentari neafiliați, care ajung neafiliați când nu se mai regăsesc în valorile grupului parlamentar inițial.

Proiect derulat de:

Funcțiile Parlamentului

Stabilirea principalelor direcții ale activității social-economice, culturale, statale și juridice, prin

- adoptarea bugetului
- declararea mobilizării generale sau parțiale
- reglementarea alegerilor
- reglementarea organizării și desfășurării referendumului
- organizarea și funcționarea organelor statului,

De conducere în politica externă: ratifică și denunță acorduri internaționale

De alegere, formare, avizare a formării, numire sau revocare a unor autorități sau instituții

- Îl poate suspenda din funcție pe Președintele României
- Acordă votul de încredere programului și Guvernului
- Poate retrage încrederea acordată Guvernului
- Numește Avocatul Poporului și șefii altor instituții (vezi mai jos)

De control parlamentar

- Controlul parlamentar exercitat prin mesaje, rapoarte și programe;
- Controlul exercitat prin comisiile parlamentare;
- Controlul exercitat prin întrebări și interpelări;
- Parlamentarii pot cere și obține informațiile necesare;
- Controlul exercitat prin rezolvarea petițiilor cetățenilor;
- Controlul exercitat prin Avocatul Poporului.

Proiect derulat de:

Următoarele instituții se află sub controlul Parlamentului:

Avocatul Poporului

Consiliul Legislativ

Autoritatea Electorală
Permanentă

Curtea de Conturi și
Autoritatea de Audit

Banca Națională a României

Serviciul Român de Informații

Serviciul de Informații Externe

Consiliul Național al
Audiovizualului

Autoritatea Națională pentru
Administrare și Reglementare
în Comunicații

Consiliul Economic și Social

Societatea Română de
Radiodifuziune

Societatea Română de
Televiziune

Autoritatea Națională de
Reglementare în Domeniul
Energiei

Autoritatea de Supraveghere
Financiară

Colegiul Consiliului Național
pentru Studierea Arhivelor
Securității

Serviciul de Telecomunicații
Speciale

Serviciul de Protecție și Pază

Consiliul Național pentru
Combaterea Discriminării

Agenția Națională de Presă
AGERPRES

Consiliul Statistic Național

Comitetul pentru Finanțe
Publice Locale

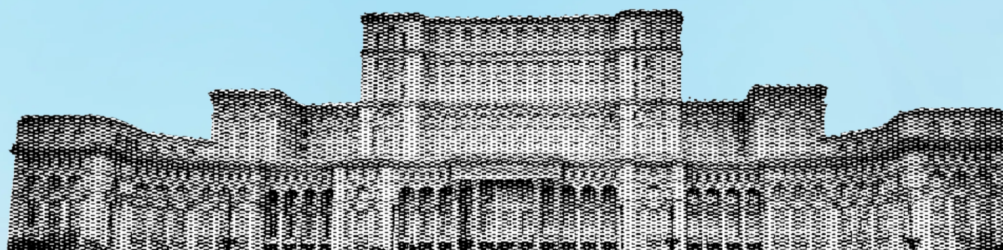
Consiliul Fiscal

Consiliul Național de
Soluționare a Contestațiilor

Proiect derulat de:

Cum se adoptă o lege în Parlament

Cum se adoptă o lege în Parlament?

1

Sesizarea comisiei de fond

Biroul permanent al camerei de reflecție sesizează o comisie de fond, care joacă rolul de centralizator, trimițând proiectul de lege și către alte comisii cu care acesta interacționează (ex: juridică, de finanțe, administrație publică, etc)

2

Avizul comisiilor specializate

Comisiile parlamentare sunt chemate să dea un aviz (pozitiv sau negativ), care are însă doar rol consultativ față de comisia de fond.

3

Votul în plen

Parlamentarii dezbat oportunitatea adoptării proiectului de lege, luând în considerare toate avizele din comisii, apoi votează informați.

4

Decizia Președintelui

Președintele țării poate promulga legea prin decret sau, dacă are dubii, să o trimită spre reexaminare, sau să ceară un control de constituționalitate la CCR.

5

Controlul de constituționalitate

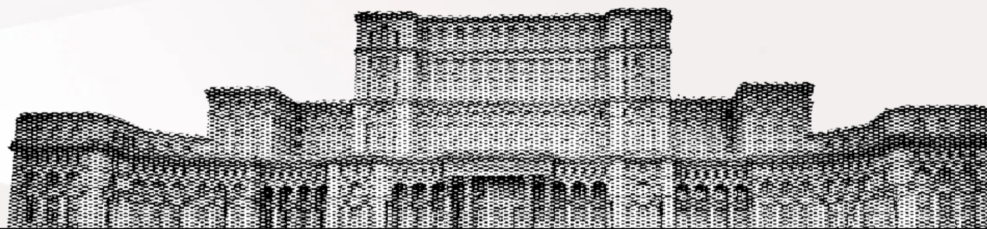
Următorii actori pot sesiza CCR înainte de promulgarea proiectului de lege: Președintele, Guvernul, Înalta Curte de Casație și Justiție, unul dintre președinții celor două Camere, Avocatului Poporului, sau minim 50 de deputați, respectiv 25 de senatori.

6

Publicarea legii în Monitorul Oficial

Este momentul în care legea începe să producă efecte.

Proiect derulat de:

1. Sesizarea comisiei de fond: Biroul permanent al camerei de reflecție sesizează o comisie de fond, care joacă rolul de centralizator, trimițând proiectul de lege și către alte comisii cu care acesta interacționează (ex: juridică, de finanțe, administrație publică, etc)

2. Avizul comisiilor specializate: comisiile parlamentare sunt chemate să dea un aviz (pozitiv sau negativ), care are însă doar rol consultativ față de comisia de fond.

3. Votul în plen: parlamentarii dezbat oportunitatea adoptării proiectului de lege, luând în considerare toate avizele din comisii, apoi votează informații.

4. Decizia Președintelui: Președintele țării poate promulga legea prin decret sau, dacă are dubii, să o trimită spre reexaminare, sau să ceară un control de constituționalitate la Curtea Constituțională (CCR)

5. Controlul de constituționalitate: următorii actori pot sesiza CCR înainte de promulgarea proiectului de lege:

→ Președintele	→ unul dintre președinții celor două Camere
→ Guvernul	→ Avocatului Poporului
→ Înalta Curte de Casație și Justiție	→ minim 50 deputați, respectiv 25 de senatori.

6. Publicarea legii în Monitorul Oficial: este momentul în care legea începe să producă efecte.

Comisiile

La începutul legislaturii, fiecare Cameră își alege câte un Președinte, precum și un birou permanent. Apoi, fiecare Cameră își constituie comisii permanente și poate institui comisii de anchetă sau alte comisii speciale. Camerele își pot constitui comisii comune. Birourile permanente și comisiile se alcătuiesc conform configurației politice a fiecărei Camere. Comisiile sunt locul fierbinte în care se nasc (și mor) proiecte legislative.

- Cetățenii pot participa la lucrările comisiilor.
- Fiecare cameră are propriile comisii, undeva între 20-30 ca număr. Acestora li se adaugă câteva comisii comune.
- Fiecare comisie are un birou, un președinte și unul sau mai mulți vicepreședinți.
- Comisiile dau un aviz în numele comisiei, deci nu există trasabilitate individuală pe voturile din comisii (nu poți afla dacă deputatul tău a votat împotriva sau pentru un aviz).
- În plen, la vot, rareori se ajunge la surprize. Consensul politic este rezolvat dinainte să se ajungă la vot.

Proiect derulat de:

Tipuri de acte normative

În sens larg, prin termenul „lege” se înțelege orice act normativ; în sens restrâns e vorba doar de actele normative emise de Parlament (organul legislativ al statului).

- Constituția, legea supremă a țării
- Legile adoptate de Parlament (*organice* - reglementează domeniile de importanță majoră pentru stat sau *ordinare* - reglementează toate celelalte domenii neacoperite de legea organică)
- Ordonanțe ale Guvernului, care se emit pe baza unei delegări legislative și în cazuri speciale
- Hotărârile Guvernului, care stabilesc modul în care legile vor fi puse în aplicare
- Acte normative emise de administrația publică centrală (ex: ordin de ministru) și de cea locală (ex: Hotărâre de Consiliu Local)
- Decretele Președintelui României
- Acte normative emise de autoritățile administrației publice locale (HCL-uri)
- legislația europeană (Regulamente, Directive, Recomandări), căreia România i se supune din calitatea sa de țară membră a Uniunii Europene

Imunitatea parlamentară

Un senator sau un deputat nu poate fi tras la răspundere juridică pentru voturile sau opiniile politice exprimate la locul de muncă - adică pe durata mandatului. În plus, au un statut special și pentru fapte care n-au legătură cu job-ul - urmărirea și trimiterea în judecată se pot face doar cu acordul colegilor din Camera din care fac parte. Această formă de protecție poate părea excesivă. Totuși, existența imunității parlamentare are la bază nevoia societății ca parlamentarul să nu poată fi constrâns să voteze într-un anumit fel sau să fie presat să propună legi în care acesta nu crede.

Proiect derulat de:

Președintele

România este o republică semi-prezidențială, după model francez. Sintagma „șeful statului” este înșelătoare atunci când o auzim cu referire la Președintele României. Da, Președintele *reprezintă* statul (statul ca noțiune abstractă), în timp ce Parlamentul reprezintă poporul (democrația noastră e reprezentativă, avem reprezentanți în Parlament care ne reprezintă, teoretic, interesele). Președintele nu dă legi (deși emite decrete), dar promulgă legile adoptate de Parlament (adică le face oficiale și aplicabile); Președintele nu guvernează (avem prim-ministru și cabinet de miniștri), dar este comandantul suprem al forțelor armate și are atribuții în politica externă (semnează tratate internaționale negociate în prealabil de Guvern). Toate aceste măsuri derivă din principiul de verificare și contrapondere (checks & balances).

Chiar dacă în timpul campaniei electorale candidatul la funcția de Președinte poate veni din partea unui partid politic, odată ajuns în funcția de Președinte, acesta nu mai poate fi afiliat cu vreun partid și nu poate îndeplini nici o altă funcție publică sau privată.

Cum ajungi să Președinte și cum poți fi suspendat?

- Cetățenii aleg, în mod direct, la fiecare cinci ani, Președintele României.
- Un președinte poate îndeplini cel mult două mandate de câte cinci ani fiecare.
- Președintele poate fi suspendat dacă majoritatea parlamentară consideră că se face vinovat de încălcarea gravă a Constituției; aprecierea cu privire la „încălcarea gravă” o face Curtea Constituțională, într-un proces de consultare declanșat de Parlament. De la suspendare până la demitere se trece însă prin referendum, cetățenii fiind cei care decid dacă Președintele rămâne la Cotroceni sau nu. Din nou, aceste reguli sunt generate de principiul de *checks and balances*.

Dacă, din anumite motive (demisie, boală, demitere, deces), **postul de Președinte rămâne vacant** Președintele Senatului (sau, dacă acesta nu poate, Președintele Camerei Deputaților) îi vor ține locul temporar (adică vor asigura interimatul funcției)

Proiect derulat de:

Relația cu celelalte puteri ale statului

Tehnic vorbind, Președintele nu reprezintă niciuna dintre puterile statului, dar are atribuții care îl fac să interfațeze cu fiecare din cele trei puteri.

Cu Guvernul

Președintele **desemnează** premierul (după consultări cu formațiunile politice parlamentare)

După votul favorabil din Parlament, Președintele **numește Guvernul**.

Oricând consideră că este cazul, Președintele României **poate consulta Guvernul** cu privire la probleme urgente și de importanță deosebită

Poate **participa la ședințele Guvernului** (caz în care le prezidează). Acest lucru nu înseamnă că devine automat și ministru.

Cu Parlamentul

Poate **retrimite** în Parlament o lege (o singură dată/lege) printr-o cerere de reexaminare

Poți **sesiza Curtea Constituțională** oricând vrei să verifici dacă o lege e constituțională.

Promulgă legile adoptate de Parlament

Poate **dizolva Parlamentul**, dar doar în situația în care Parlamentul nu se pune de acord nici după două propuneri (de la Președinte) asupra formării Guvernului, Președintele poate dizolva Parlamentul.

Președintele poate merge în **plenul** Parlamentului pentru a adresa senatorilor și deputaților mesaje despre principalele probleme politice ale națiunii.

Cu justiția: Președintele numește **procurorul general, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție** și **prezidează** ședințele Consiliului Suprem al Magistraturii.

Alte atribuții

Dacă ai fi pentru o zi Președinte...

- Ai fi șeful diplomației: ai acredita și rechema reprezentanți diplomatici ai României.
- Te-ai îngriji de apărarea țării. Ai prezida Consiliul Suprem de Apărare a Țării și ai fi **comandantul forțelor armate**, pe care le poți mobiliza cu aprobarea Parlamentului. Poți declara stare de urgență sau stare de asediu (cu încuviințarea Parlamentului).

Proiect derulat de:

- Ai veghea la respectarea Constituției și la buna funcționare a autorităților publice prin **mediere** între Guvern, Parlament și Justiție, precum între stat și societate.
- Ai fi garantul independenței naționale, al unității și integrității teritoriale a țării.
- Ai semna în numele României **tratate** internaționale (negociate de Guvern)
- Pentru că reprezinți noțiunea abstractă de stat (și nu poporul), se presupune că nu cunoști exact nevoile cetățenilor (spre deosebire de parlamentari, care au birouri de parlamentar unde țin legătura cu cetățenii). De aceea, ai putea declanșa un **referendum** (după consultarea Parlamentului), despre „probleme de interes național”
- Ai conferi **decorații și titluri de onoare**
- Ai acorda gradele de mareșal, de general și de amiral
- Ai numi în funcții publice, în condițiile prevăzute de lege
- Ai acorda **grațierea individuală**.
- Numești trei judecători ai Curții Constituționale

În exercitarea tuturor acestor puteri (atribuții), Președintele emite decrete, care se publică în Monitorul Oficial. Dacă aceste decrete nu sunt publicate în Monitor, e ca și cum nu ar exista.

Guvernul

Nu votăm pentru guvern și miniștri - aceștia sunt numiți politic. Votăm partide politice, iar acestea fac o coaliție majoritară (numită și majoritatea parlamentară) și propun Președintelui României un cabinet de guvernare. Președintele apoi desemnează un candidat pentru funcția de prim-ministru și trimite nominalizarea sa către Parlament, care va vota sau nu propunerea.

Nu este obligatoriu ca membrii Guvernului să fie membri de partid sau parlamentari. De asemenea, coaliția majoritară nu trebuie să conțină neapărat „partidul care a câștigat alegerile”.

Ce face Guvernul României?

Guvernul reprezintă puterea executivă.

- se ocupă de realizarea politicii interne și externe a țării
- conduce administrația publică centrală prin ministere, fiecare responsabil de câte o tematică - de exemplu educație, externe, interne, sănătate.
- Strânge banii din taxe și impozite
- Face (și cheltuie) bugetul

Proiect derulat de:

Cabinetul de miniștri

Primul-ministru conduce Guvernul (uneori i se spune „premier”) și tot el este cel care-și face echipa, adică numește miniștrii care se ocupă de diverse domenii. Premierul nu poate fi revocat de Președinte, ci răspunde politic doar în fața Parlamentului (adică a reprezentanților Poporului) pentru întreaga activitate a echipei guvernamentale. Din când în când, primul-ministru se duce să le povestească parlamentarilor despre activitatea Guvernului, dă rapoarte și declarații, care se dezbate cu prioritate.

Doar Parlamentul și Președintele pot cere urmărirea penală a miniștrilor, iar competența de judecată aparține **Înaltei Curți de Casație și Justiție**.

Cum ajungi să fii (și să nu mai fi) ministru?

- Trebuie să fii ales de primul-ministru în echipa pe care o propune acesta Parlamentului.
- Odată cu echipa și cabinetul de miniștri, Parlamentul votează și asupra programului de guvernare propus de premier
- Îți poți da oricând demisia din funcție, care e un act unilateral, adică nu trebuie să ți-o accepte nimeni, căci niciun prim-ministru nu te poate obliga să fii ministru.
- La fel, poți fi revocat din funcție (poți fi demis) sau nu mai poți fi ministru dacă îți pierzi drepturile electorale (adică o instanță îți interzice să mai ocupi funcții publice pentru că ai săvârșit o faptă penală) sau dacă ești incompatibil (de pildă ești acționarul unei firme).
- Prim-ministru nu poate fi revocat de Președinte, ci răspunde politic doar în fața Parlamentului (adică a reprezentanților Poporului) pentru întreaga activitate a echipei guvernamentale.
- Guvernul poate fi demis de Parlament prin instrumentul „moțiunii de cenzură”, descris în continuare mai în detaliu.

Moțiunile de cenzură

Guvernul poate fi demis de Parlament printr-un instrument care se numește „moțiune de cenzură”. Dacă o moțiune de cenzură este adoptată, Guvernul nu mai are încrederea majorității parlamentare și este demis. Asta înseamnă că s-a constituit o altă majoritate parlamentară, care poate da naștere unei alte coaliții pentru sprijinirea unui alt Guvern (adică s-au „reîmprietenit” partidele între ele într-o altă formă).

Dacă nu există o nouă majoritate parlamentară, iar membrii majorității existente nu votează moțiunea de cenzură, atunci opoziția nu poate aduna numărul necesar de voturi pentru a

Proiect derulat de:

demite Guvernul. De aceea se întâmplă să vedem la televizor că parlamentarii majorității „stau în bănci”, iar parlamentarii opoziției adună multe voturi împotriva Guvernului; deși multe, nu sunt suficiente pentru a demite Guvernul, pentru că, evident, nu s-a modificat majoritatea parlamentară.

Ordonanțele Guvernului

Teoretic, Guvernul nu dă legi, ci le pune în practică pe cele aprobate de Parlament. Totuși, poate adopta (și o face frecvent!) hotărâri, ordonanțe „simple” și ordonanțe de urgență. Hotărârile se emit pentru punerea în aplicare a legilor – un fel de manuale de întrebuințare, dacă vrei.

Din păcate pentru principiul separației puterilor în stat, Guvernul conduce de facto țara, prin abuzarea mecanismului ordonanțelor de urgență.

Ordonanțele și ordonanțele de urgență sunt două instrumente de reglementare foarte diferite. În ce privește ordonanțele „simple”, Parlamentul îi delegă în mod explicit Guvernului calitatea de a reglementa (de obicei în timpul vacanței parlamentare). În ce privește ordonanțele de urgență, această delegare decurge implicit din textul Constituției. Cum spune și cuvântul „urgență”, ele ar trebui emise doar în situații extraordinare, care nu suportă amânare. De aceea, doar în cazul OUG, Guvernul este tratat din punct de vedere constituțional ca și cum ar fi Parlamentul însuși – adică el ia deciziile. Un OUG produce efecte de îndată ce este emis și publicat în Monitorul Oficial. Fiecare OUG trebuie, ulterior, trecut prin Parlament și aprobat (ocazie cu care poate fi modificat de parlamentari).

Angajarea răspunderii

Guvernul își poate angaja răspunderea în fața Parlamentului pe un proiect de lege, pe un program de guvernare sau pe o declarație politică. E ca atunci când îți asumi că faci o chestie și că ești complet responsabil de ea. Dacă Guvernul nu face ce s-a angajat sau Parlamentul nu are încredere că Guvernul se poate angaja la o asemenea răspundere, poate să fie revocat din funcție, prin adoptarea unei moțiuni de cenzură (așa-zisul vot de neîncredere, vezi mai jos).

Relația cu Parlamentul

- Guvernul și celelalte organe ale administrației publice se află sub control parlamentar, de aceea sunt obligate să prezinte informațiile și documentele cerute de parlamentari.
- Dacă au timp și vor, membrii Guvernului pot veni în Parlament, să asiste la lucrările Camerelor.

Proiect derulat de:

- De fapt, membrii guvernului pot fi și senatori sau deputați – în acest caz nu e vorba de o situație de incompatibilitate.
- Dacă senatorii sau deputații le solicită în mod expres prezența, membrii guvernului sunt obligați să vină în Parlament, nu am cum să refuze.
- Guvernul și fiecare dintre membrii săi au obligația să răspundă la întrebările sau la interpelările formulate de deputați sau de senatori.
- Camerele pot adopta o moțiune simplă prin care să-și exprime poziția cu privire la o problemă de politică internă sau externă ori, după caz, cu privire la o problemă ce a făcut obiectul unei interpelări.

Justiția

Nimeni nu este mai presus de lege, nici măcar politicienii. Nimeni nu poate invoca, în apărarea lui, necunoașterea legii. Acesta este și motivul pentru care, pentru cauza ta specifică, este bine să apelezi la serviciile unui profesionist.

Ierarhia instanțelor:

Justiția se înfăptuiește doar în **instanțe**, în numele legii, unde judecătorii „împart dreptatea”. Când spunem „instanțe”, ne referim la judecătorii, tribunale, Curți de Apel și Înalta Curte de Casație și Justiție

- fiecare județ are mai multe judecătoria (în funcție de populația județului)
- fiecare județ are un singur tribunal.
- fiecare Curte de Apel deservește mai multe județe (sunt 15 în toată țara)
- Instanța supremă este Înalta Curte de Casație și Justiție (ÎCCJ) — una singură, cu sediul la București.

Ședințele de judecată sunt publice, cu excepția unor situații mai complicate, când e mai bine ca ce se întâmplă în sala de judecată să rămână în sala de judecată (procesele cu minori, de exemplu). În rest, nu te oprește nimeni să mergi să vezi cum se desfășoară.

Cum ajungi magistrat?

Magistrații sunt judecători sau procurori. Ei intră în profesie pe baza decretului de numire semnat de Președintele României. Propunerea pentru numire este făcută de Consiliul Superior al Magistraturii (CSM). Consiliul face aceste propuneri de obicei dintre absolvenții Institutului Național al Magistraturii (INM). Ca să fii admis la INM, trebuie să fi absolvit o facultate de drept.

Proiect derulat de:

Propuneri similare se pot face cu privire la alți profesioniști ai dreptului care au o vechime suficientă și parcurg o procedură specială.

Trei ramuri ale dreptului

- **Ramura penală** soluționează conflictele care privesc **valori ale statului**, așa încât se judecă statul (prin procurorii de la parchete) cu infractorii (cei care atentează la viața, proprietatea, sănătatea unei persoane, la siguranța și ordinea publică a tuturor, la bunul mers al instituțiilor, în beneficiul cetățenilor). Exemple de spețe penale - furturi, violuri, loviri, trafic de droguri.
- **Ramura civilă** soluționează conflictele care privesc valori personale, între persoane (avere sau moștenire, reputație și divorț, interese de afaceri sau fructificarea proprietății intelectuale). Exemple de spețe în civil: avere sau moștenire, reputație și divorț, interese de afaceri, fructificarea proprietății intelectuale.
- **Ramura de contencios-administrativ** soluționează conflictele dintre persoane și **autorități** (acte, decizii administrative, protejarea sau fructificarea unor drepturi sau obligații ale persoanei față de instituții și viceversa). Exemple de spețe de contencios - acte, decizii administrative, contracte publice, procese de muncă ale funcționarilor publici, protejarea sau fructificarea unor drepturi sau obligații ale persoanei față de instituții și viceversa.

Căi de atac

Când auzi în presă fraze precum „instanța de fond” sau „sentința nu e definitivă”, înseamnă că mai e loc de încă un proces, cu un nou judecător. Acest lucru se poate întâmpla dacă reclamantul constată că judecătorul a dat o sentință care îi este (fie și parțial) în defavoare, caz în care poate face apel în termen de 30 de zile.

Etapele procesului

Sunt aceleași atât în civil, cât și în penal:

cercetare → dezbateri → deliberare → pronunțarea hotărârii.

Însă până să ajungi la procesul efectiv, mai sunt niște etape:

- în civil, e vorba de etapa administrativă, unde se verifică cererea de chemare în judecată, i se comunică părâtului, se pot face întâmpinări și se fixează primul termen de judecată
- în penal, e etapa urmăririi penale (unde se poate dispune „clasarea” sau „punerea în mișcare a acțiunii penale”), urmată de camera preliminară, unde un judecător verifică

Proiect derulat de:

dosarul pentru aspecte ce țin de cum a fost sesizată instanța sau de competența instanței, dar și de legalitatea procedurilor și a probelor strânse în etapa anterioară.

- În contencios, există etapa procedurii prealabile, în care întâi încerci să discuți cu autoritatea care te-a nedreptățit, înainte să ajungi în instanță. Durează 30 de zile și îți dă șansa autorității să își repare greșeala. Plângerea prealabilă se adresează autorității respective sau, dacă există, celei ierarhic superioare (atenție la termenul în care poți face plângerea, care poate fi diferit, în funcție de situație). În 30 de zile, autoritatea publică ar trebui să îți răspundă: poate chiar obții rezultatul pe care îl doreai fără să mai ajungi la instanță. În caz că nu se întâmplă așa, mergi la proces, la Tribunal sau Curte de Apel, unde poți cere:
- anularea unui act în întregime sau parțial
 - obligarea autorității să emită actul pe care îl soliciți
 - obligarea autorității să efectueze o operațiune administrativă, să îți acorde despăgubiri pentru daunele materiale și morale pe care le-ai suferit.

Află mai multe din Ghidul „Onorată Instanță” - <https://its.funky.org/ghid-OI>

Ministerul Public

Dacă ai auzit în presă expresia „Parchetul de pe lângă...”, află că toate aceste parchete „de pe lângă” fiecare tip de instanță (judecătorie, tribunal, curte de apel sau Înalta Curte) sunt instituții aflate în subordinea Ministerului Public. Iar în parchete activează procurorii, care au rolul de a apăra ordinea de drept, precum și drepturile și libertățile cetățenilor. Procurorii nu apar de obicei în fața instanței atunci când se judecă dosare de drept civil sau administrativ, ci apar mai degrabă în dosare de drept penal.

În procesul penal, unde se judecă înlăptuirea unei infracțiuni, procurorul nu este doar avocatul acuzării, ci îndeplinește un rol mai complex. Astfel, el reprezintă interesele generale ale societății, protejând drepturile și libertățile celorlalți cetățeni, ale celor care nu au suferit în mod direct de pe urma infracțiunii. Procurorii lucrează pentru o instituție pe nume „parchet”. Există câte un parchet pe lângă fiecare instanță — fie că e vorba de judecătorie, tribunal, curte de apel sau chiar Înalta Curte.

Proiect derulat de:

Curți „false”

Atenție - curți „false”: în mod sigur ai mai auzit și despre Curtea Constituțională sau Curtea de Conturi, însă acestea nu fac parte din sistemul de justiție, pentru că nu exercită puterea judecătorească.

Curtea de Conturi are, în alte țări, denumirea de „oficiu național pentru audit financiar”, sintagmă care descrie mult mai bine ce face această instituție față de resursele financiare ale statului și instituțiilor din sectorul public: controlează modul de cheltuire a banului public.

Curtea Constituțională a României

Deși nu face parte din sistemul de justiție (puterea judecătorească), **Curtea Constituțională (CCR)** funcționează după reguli similare cu cele ale unei instanțe, dar are alt rol, cel de a garanta supremația legii: să ne asigure că legile pe baza cărora judecă instanțele obișnuite sunt conforme cu litera și spiritul Constituției, respectiv că autoritățile publice nu își încalcă limitele trasate prin Constituție.

Da, Constituția țării e atât de importantă încât are propriul său mecanism de protecție, care veghează la respectarea articolelor din ea.

Structură

Curtea Constituțională e compusă din 9 specialiști în drept, cu mandate de câte 9 ani (care nu pot fi înainte sau prelungite), care poartă tot denumirea de „judecători”. Ei au profesat timp de minim 18 ani, au o reputație bună și sunt recunoscuți în societate ca fiind buni profesioniști în domeniul dreptului. Funcția de judecător al Curții Constituționale este incompatibilă cu oricare altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul juridic superior.

Numire

Dacă Curtea Constituțională nu face parte din sistemul de justiție, ce fel de curte e ea? E una politico-jurisdicțională, pentru că cei 9 judecători sunt numiți în funcție de către Camera Deputaților, Senat și Președintele țării, fiecare alegând câte trei astfel de judecători. Deciziile Curții Constituționale se iau cu majoritatea judecătorilor prezenți și nu pot fi atacate în fața niciunei autorități a statului român. Judecătorii CCR aleg, prin vot secret, președintele acesteia, pentru o perioadă de 3 ani. CCR se înnoiește cu o treime din judecătorii ei, din 3 în 3 ani.

Proiect derulat de:

Rol

Cel mai adesea, Curtea Constituțională funcționează ca un cenzor față de activitatea de legiferare a Parlamentului. Mai exact, Parlamentul e un legislator pozitiv, adică unul care face legi noi, în timp ce Curtea Constituțională este un legislator negativ, adică taie bucăți din legile existente, dacă acestea nu corespund textelor constituționale. Din acest motiv, cel mai frecvent auzim despre Curtea Constituțională că se pronunță despre (ne)constituționalitatea unor legi. Iar când spunem „legi”, ne referim la toate actele normative, inclusiv tratatele internaționale.

Alte funcții ale CCR:

- arbitrează conflictele dintre autorități. Dacă o autoritate publică acționează prin încălcarea principiului separației puterilor în stat, numai CCR poate constata acest lucru.
- Hotărăște asupra contestațiilor care au ca obiect constituționalitatea unui partid politic.
- Hotărăște asupra excepțiilor de neconstituționalitate privind legile și ordonanțele, ridicate în fața instanțelor judecătorești sau de arbitraj comercial
- Confirmă rezultatele alegerilor prezidențiale și veghează la respectarea procedurii pentru aceste alegeri, precum și pentru orice referendum, dar și pentru inițiative legislative cetățenești.
- Constată existența împrejurărilor care cer un Președinte interimar și comunică cele constatate Parlamentului și Guvernului;
- Dă aviz consultativ pentru propunerea de suspendare din funcție a Președintelui României;

Avocatul Poporului

- este o instituție autonomă și independentă față de orice altă autoritate publică.
- Avocatul Poporului este numit pentru un mandat de 5 ani
- îți apără drepturile atunci când intri în conflict cu autoritățile publice.
- are obligația de a se duce anual sau chiar mai des în Parlament, să prezinte recomandări privind legislația.
- își poate exercita atribuțiile din oficiu sau la cererea oricărei persoane fizice, a societăților comerciale, a asociațiilor sau orice alte persoane juridice.

De exemplu, poate nu vă place un proiect de lege care se dezbate în Parlament, pentru că acesta impune ca toate femeile să poarte basma. Vă revoltați, investigați puțin legea și vi se pare că ea ar putea încălca dreptul vostru constituțional de liberă exprimare, pentru că nu vă

Proiect derulat de:

lasă să purtați ce doriți. Atunci e momentul să apelați la Avocatul Poporului, să folosească cea mai puternică armă a sa — **sesizarea acestei legi la Curtea Constituțională**. Dacă Avocatul Poporului crede că aveți dreptate, îi va cere Curții Constituționale să respingă o astfel de lege.

Curtea Constituțională poate decide că legea respectivă e neconstituțională pentru că încalcă libertatea de exprimare, iar asta înseamnă că proiectul de lege va trebui să fie revizuit de Parlament. Dacă, în loc de Parlament, o altă instituție obligă un grup specific de oameni să poarte o vestimentație anume, acest grup se poate organiza pentru a trimite o **petiție** Avocatului Poporului, ca să verifice cu lupa dacă această regulă a instituției vă încalcă drepturile și libertățile constituționale.

Cum să petiționezi Avocatul Poporului atunci când ți se încalcă drepturile

- Contactează autoritatea publică cu pricina - fă o cerere scrisă, pentru care să ceri un număr de înregistrare.
- Păstrează dovada comportamentului abuziv al autorității: răspunsul scris care te nemulțumește sau, după caz, propria ta cerere cu număr de înregistrare în cazul în care funcționarul a refuzat să răspundă cererii tale.
- [Contactează Avocatul Poporului](#) în maxim un an de la primirea acestui răspuns, printr-o petiție scrisă
- Petiția va cuprinde obligatoriu: numele și domiciliul persoanei fizice lezate, drepturile care au fost încălcate de autoritățile publice, autoritatea sau funcționarul vinovat, dovada comportamentului abuziv al autorității publice.
- Nu îți face griji cu privire la costuri - petițiile către Avocatul Poporului sunt scutite de taxă de timbru.
- [Poți depune petiția](#): personal sau prin poștă, la sediul central sau la birourile teritoriale; pe e-mail, la avp@avp.ro sau prin fax, la 021/312 49 21.

Avocatul Poporului NU soluționează petiții privind

- Legi adoptate în Parlament
- Hotărâri ale instanțelor de judecată sau ale Curții Constituționale
- Acte ale Guvernului (cu excepția ordonanțelor)
- Activitatea Președintelui României, a deputaților sau senatorilor

Proiect derulat de:

Autorități locale

România funcționează după principiul descentralizării, înscris în Codul Administrativ. Guvernul e o autoritate centrală, dar are și „ochi” în teritoriu: e vorba de câte un prefect în fiecare județ, care se asigură că viziunea planului de guvernare.

Fiecare județ își alege, o dată la patru ani, membrii unui Consiliu Județean (denumiți consilieri) și un Președinte al acestuia.

Fiecare localitate (unitate administrativ-teritorială), fie că e vorba de comună, oraș sau municipiu, are propriile puteri executive și legislative, alese tot o dată la patru ani, într-un singur tur de scrutin: Primarul e ramura executivă, iar Consiliul Local joacă rolul de contrapondere, aprobând sau respingând propunerile Primarului.

Află mai în detaliu ce face administrația publică locală din secțiunea dedicată ei din acest ghid

Partidele politice și sistemul de vot

Din ce în ce mai mulți oameni se simt nereprezențați politic: ei vor partide mai aproape de nevoile cetățenilor. În urmă cu câțiva ani, legislația a fost schimbată astfel încât a fost înlesnită înființarea unui partid politic.

Un partid se poate naște când minim trei oameni, mânați de valori și obiective comune, decid să se implice în comunitate ca să schimbe ceva ce nu le place. Ei vor dori să candideze în alegeri pentru a obține puterea politică necesară acestei schimbări. Astfel, partidele au rolul de a reprezenta cetățenii din comunitate, propunând soluții pentru problemele lor.

Indiferent că ai partid (sau alianță) sau ești candidat independent, ai nevoie de:

- dezbateri și sondaje pentru a vedea care-s nevoile comunității
- program electoral - soluțiile tale pentru nevoile comunității
- liste de susținători - oamenii care-ți dau dreptul să candidezi (un cetățean poate susține, prin semnătură, mai mulți candidați, nu doar unul singur)

Află [de aici](#) sau [de aici](#) cum poți să-ți înființezi un partid politic

Proiect derulat de:

De reținut:

- Partidele politice există pentru a obține puterea politică, astfel încât să-și implementeze viziunea lor comună pentru societate.
- Vin cu propuneri de politici publice
- Cele parlamentare primesc bani de la bugetul de stat (pentru că sunt un actor important al democrației). Fiind vorba de bani publici, se supun cererilor de acces la informații de interes public, în baza legii 544/2001.

Partidele politice pot varia în ideologiile, scopurile și politicile lor și reflectă adesea diversitatea de opinii și interese în cadrul unei societăți. Unele partide pot fi mai liberale, concentrându-se pe probleme precum justiția socială, drepturile civile și protecția mediului, în timp ce altele pot fi mai conservatoare, concentrându-se pe probleme precum guvernarea limitată, responsabilitatea personală și valorile tradiționale.

De câte voturi e nevoie ca să ajungi consilier local?

Nu atât de multe precum ai putea crede. Fiecare circumscripție are un coeficient electoral, dat de următoarea formulă: nr. voturi valabil exprimate / nr. locuri eligibile în circumscripție.

Exemplu: la alegerile din 2012, în sectorul 3 s-au înregistrat 163.404 voturi valabil exprimate de la cei 402.081 de alegători înscriși pe liste. Aplicând formula, rezultă că e nevoie de 5271 de voturi pentru un scaun de consilier local. Nu uita însă de regula pragului electoral, adică numărul de voturi necesare pentru ca un candidat să aibă dreptul de-a fi desemnat câștigător: partid 5%; alianță de 2 partide - 7%; alianță de 3 sau mai multe partide - 8% Candidatii independenți intră în Consiliu pe baza coeficientului electoral

Sisteme de vot

= răspunsul societății la întrebarea „cum vrei să fiți reprezentați în treburile publice”:

- **Majoritar** într-un singur tur
- **Majoritar** în două tururi
- **Uninomial:** în fiecare colegiu electoral, câștigă candidatul care obține cel puțin 50% din voturi; dacă obține mai puțin, urmează să se califice candidatul care a luat cel mai mare număr de voturi din toate colegiile care compun circumscripția; pentru corecție proporțională, în unele colegii, se poate califica și un al doilea candidat, de pe locurile 3-4
- **Listă deschisă:** în fiecare circumscripție electorală, se califică toți candidații unui partid care trece pragul electoral, conform proporției de voturi obținute; ordinea candidaților pe listă este decisă de alegători.

Proiect derulat de:

- **Listă închisă:** în fiecare circumscripție electorală, se califică toți candidații unui partid care trece pragul electoral, conform proporției de voturi obținute; ordinea candidaților pe listă e decisă de conducerea partidului

Actual design favorizează mai degrabă candidații susținuți de un partid politic în detrimentul celor independenți.

Avantajele sistemului cu două tururi

- **Reprezentativitate sporită:** două tururi asigură mai multă reprezentativitate decât varianta cu un singur tur. Între cele două tururi unii votanți își reconsideră poziția față de primii doi candidați. Primarul ales după două tururi e mai reprezentativ pentru că a fost votat de mai mulți cetățeni, inclusiv cei care au votat cu altcineva în primul tur. Avem situații în care, datorită majorității simple, 30% din votanți dau câștigătorul funcției de Primar dintr-un singur tur, lăsându-i pe ceilalți 70% din votanți total nereprezentați politic.
- **E mai puțin vulnerabil:** pentru că e mai reprezentativ, primarul e și mai legitim și mai credibil, bucurându-se de o poziție mai stabilă. Spre deosebire de situația postelectorală din ipoteza cu turul unic, deciziile primarului nu vor automat contestate de atât de mulți cetățeni. După turul unic, cei circa 70% rămași nereprezentați (mai mult decât dublu față de votanții primarului), pot contesta, pe bună dreptate, fiecare decizie a primarului. Acesta devine astfel mai puțin credibil și are mai puțină legitimitate în fața comunității pe care trebuie să o reprezinte.
- **Competitivitate sporită:** în sistemele cu turul unic (cum avem la alegerile locale), partidul care se bucură de cea mai largă intenție de vot se va culca pe-o ureche; dacă știi că vei câștiga oricum, de ce să mai pui cel mai bun candidat sau de ce să mai faci o campanie ca lumea? Votul în 2 tururi e mai competitiv pentru că, în campania electorală, candidații vor avea interesul să își etaleze toate calitățile, iar votanții vor alege în turul 2 tocmai pe baza unor calități secundare, care nu sunt evidente în primul tur. Grație celor două filtre, votantul alege mai eficace, iar câștigătorul e foarte probabil că va fi mai competent.
- **Descurajează corupția:** dacă a fost ales fără competiție, probabil că va aplica legea și hotărârile consiliului local tot în ciuda competiției. E rețeta sigură pentru achiziții publice trucate, cheltuirea inefficientă a banului public, angajarea sau promovarea non-valorilor în locul oamenilor competenți.
- **E mai incluziv:** primarul care câștigă după două tururi va comunica mai atent votanții pe care i-a atras între cele 2 tururi. Cheltuielile din bani publici vor mai eficiente, pentru că primarul va mai atent la calitățile secundare ale achizițiilor publice. Angajații din primărie vor mai competenți, căci așa îi cere și electoratul primarului ales în două tururi.

Proiect derulat de:

Instituții europene

- România e membră UE și NATO, ceea ce înseamnă că are drepturi și obligații în cadrul acestor organizații supranaționale, în baza tratatelor de aderare pe care le-a semnat.
- Mare parte din legislația care se adoptă în România vine pe filiera Uniunii Europene
- România este unul dintre statele membre care primesc de la bugetul U.E. sume mai mari decât cele cu care contribuie.

Parlamentul European

- Are putere legislativă: împreună cu Consiliul U.E. adoptă legislația europeană, care e compusă din Directive, Ordonanțe și Decizii
- Are putere bugetară: poate modifica (împreună cu Consiliul U.E) bugetul (care e făcut de Comisia Europeană)
- Exerciță controlul democratic asupra Comisiei Europene: Înainte de numirea membrilor Comisiei Europene, Parlamentul analizează în comisiile sale competența și integritatea comisarilor propuși.
- Membrii acestuia sunt aleși direct de cetățenii UE;
- Un mandat de europarlamentar are 5 ani și se alocă fiecărui stat membru U.E. în funcție de populație.
- Deputații din [Parlamentul European](#) sunt grupați în funcție de afinitatea politică, nu după naționalitate.

Despre bugetul Uniunii Europene

- Bugetul e orientat către domenii foarte diferite, cum ar fi agricultura, creșterea economică, securitatea granițelor, crearea de locuri de muncă, dezvoltarea zonelor rurale, conservarea mediului, promovarea drepturilor omului sau protecția frontierelor.
- Există conceptul de „politică de coeziune”, de aceea bugetul U.E. finanțează investițiile menite să atenueze diferențele economice majore dintre țările și regiunile UE.
- Bugetul este stabilit, în comun, de trei instituții ale U.E. - Comisia, Consiliul și Parlamentul. Comisia înaintează un proiect spre analiza Consiliului și a Parlamentului (pot aduce modificări). În caz de dezacord, instituțiile negociază până ajung la un compromis vizavi de alocarea și dimensiunea bugetului.
- Bugetul anual conține sumele convenite în prealabil prin cadrul financiar multianual (CFM). Acestea permite U.E. să planice programele de cheltuieli cu câțiva ani înainte CFM definește limitele și prioritățile pe termen lung ale cheltuielilor UE

Proiect derulat de:

- Comisia Europeană e responsabilă de cheltuirea bugetului, chiar dacă la stabilirea bugetului ajută și Consiliul & Parlamentul.

Cum poți trage la răspundere un europarlamentar?

- Poți să soliciți rapoarte anuale și de final de mandat;
- Cere-i să susțină darea în transparență a modului în care cheltuiește banii;
- Cere-i să își publice vizitele și misiunile făcute în țările străine în calitate de europarlamentar (de multe ori nu știm de ce se duc prin anumite locuri);
- Cere-i să își publice întâlnirile în Registrul de transparență (lobby);
- Poți să atragi atenția asupra oricărei încălcări a drepturilor unui cetățean european de către un stat membru, de către autoritățile locale sau orice altă instituție.

Alte instituții europene

- [Consiliul European](#) - alcătuit din liderii tuturor statelor membre pentru a stabili împreună agenda generală și prioritățile politice ale UE; România e reprezentată aici de Președinte
- [Consiliul Uniunii Europene](#) - zis și Consiliul de Miniștri sau doar Consiliul - este format din miniștri ai statelor membre și, împreună cu Parlamentul, negociază și adoptă legislația UE
- [Comisia Europeană](#) - ramura executivă a U.E - elaborează propunerile legislative europene și pune în aplicare deciziile organelor legislative
- [Curtea de Justiție a Uniunii Europene \(CJUE\)](#) - asigură respectarea legislației europene.

Campaniile de advocacy

= influențarea politicilor publice sau a deciziilor de politici publice, **în interes public**, în temeiul unor drepturi universale (spre deosebire de lobby, care are de-a face cu interesul privat)

Acest lucru poate implica lucrul cu organizații care pledează pentru politici specifice sau poți porni chiar tu o campanie de advocacy. Iată cum:

Etapele unei campanii de advocacy:

- Pleci de la o **problemă** și stabilești agenda (prin coaliții și rețele, cercetări, mass-media, rapoarte, consultări)
- Te gândești la un **obiectiv** legat de influențarea procesului decizional.
- Formulezi **alternative** (soluții) - prin documente de poziție, consultări cu experți, dezbateri

Proiect derulat de:

- Identifici **decidenții** (prin cartografierea lor pe o matrice a aliaților / adversarilor) și îi persuadezi să ia o decizie prin care să influențeze problema ta
- Începi cu **o campanie** punctuală prin care informezi și pui problema pe radarul public. Așa poți coagula și susținători în jurul tău. Dacă nu merge cu vorba bună, poți apela și la *strategic litigation* - adică dai în judecată pe contencios - dacă situația permite, desigur.
- Ultima etapă e cea de **evaluare** - o poți face prin analize de politici publice, informare, consultări și dezbateri publice.

Tactici pentru campanii de advocacy

- **Comentezi pe social media**, acolo unde decidentul este activ. Pot fi grupuri locale, o pagină personală sau una publică.
- **Faci un material explicativ** în care redai, scurt/2, problema, apoi îl diseminezi în grupuri și pe social media. Poate fi unul în format video - nu te strădui prea tare să pari profesionist în execuția video. Poți filma cu telefonul tău - e mai important să fii autentic și să faci apel la emoție. Sau pot fi flyere tipărite pe care le pui în cutiile poștale de la tine din cartier.
- **Propui materiale către presă și lideri de opinie** (influenceri), atunci când crezi că se cade (exemplu - presa e atentă deja la un subiect conex cu cel pe care îl vrei și tu rezolvat)
- **Chemi la dialog**: organizezi dezbateri cu experți și decidenți
- **Mergi și offline**, prin proteste și alte adunări publice. Nu-ți fie frică să fii creativ - scopul tău e să atragi atenția asupra problemei tale.

Detaliem mai jos metode de implicare concrete.

Instrumente de implicare civică

Partea teoretică pe care tocmai ai parcurs-o, din care ai aflat cum funcționează democrația noastră, e importantă pentru că îți poate da drept inspirație atunci când ai de rezolvat o problemă punctuală. E bine să știi, de pildă, că ai instituții europene la care poți face apel în calitate de cetățean într-o țară membră U.E.

Ca principii de acțiune civică reține următoarele:

- E mai ușor să reușești împreună, deci concentrează-te pe a strânge aliați pentru cauza ta. Nu rămâne singur împotriva tuturor, organizează-ți comunitatea!
- Fa-ți temele bine: cercetează cadrul legal, apoi fă-ți o hartă a aliaților și a adversarilor
- Lucrează organizat: identifică grupurile țintă și gândește-te la mesaje personalizate pentru fiecare din aceste grupuri

Proiect derulat de:

- Imaginea publică e lucrul cel mai prețios pentru politicieni, deci contează să cultivi o bună relație cu media, ca apoi să poți apela la presă pentru a expune situații de interes public
- La fel, totul pleacă de la informații corecte și valabile

Familiarizează-te cu cadrul legal

Legea e de partea ta și îți poate fi cel mai bun aliat. Atât Constituția, cât și celelalte acte normative sunt foarte importante. Știm că sunt circa 10000 de legi în țară și că nimeni nu le poate citi pe toate (și nici n-ar trebui). Dar când te interesează un subiect, poți să mergi întâi să vezi ce spune litera legii. Folosește Google sau deschide direct portalul legislativ gestionat de Ministerul Justiției - <https://legislatie.just.ro/>

Educă-te și informează-te corect, apoi dă informația mai departe

Totul începe de la o informare corectă. E nevoie să îți exersezi gândirea critică și să nu pici prea des în capcanele pe care ți le va întinde propria rațiune. Ne referim aici la erori de argumentare (generate de [bias-urile cognitive](#) sau [logical fallacies](#)). Iată câteva dintre cele mai răspândite:

Apelul la emoție - atunci când folosești un apel la emoție în locul unui argument solid.

Exemplu: „Patrioți! Dacă vă iubiți copiii și părinții, trebuie să fiți de acord cu mine!”

Ad hominem - atunci când ataci persoana în locul argumentului.

Exemplu: „Da, pare adevărat ce ai spus, dar tu ești un botoșănean și știm cu toții cum sunt Botoșănenii, așa că o să presupunem să încerci să ne păcălești...”

Corelația nu implică cauzalitate - dacă două lucruri sunt corelate, nu înseamnă că unul l-a determinat pe celălalt. Poate să fie o coincidență sau e posibil ca ambele lucruri să fie determinate de un al treilea.

Exemplu: Există o corelație între adormitul cu pantofii de stradă în picioare și trezitul de

dimineață cu o durere de cap, asta înseamnă că dormitul încălțat provoacă migrene a doua zi.

Eroarea trăgătorului la țintă - atunci când selectezi doar datele care îți convin și le ignori pe celelalte (asemenea unui trăgător care își desenează ținta după ce a tras în jurul găurilor deja făcute)

Exemplu: „trag concluzia că toți oamenii sunt mulțumiți de prestația mea, pentru că i-am întrebat pe susținătorii mei ce părere au și mi-au confirmat că m-am descurcat foarte bine”

Falsa dihotomie - atunci când prezinți două poziții alternative ca fiind singurele opțiuni deși în realitate există și altele.

Proiect derulat de:

Exemplu: „dacă nu susții legea care permite înregistrarea și păstrarea pe termen nedeterminat de către stat a tuturor convorbirilor telefonice, atunci înseamnă că susții terorismul.

Eroarea Nirvana (soluția perfectă) - atunci când refuzi validitatea unei soluții realiste pentru că nu înlătură problema cu totul

Exemplu: „nu are rost să facem campanii împotriva condusului sub influență pentru că întodeauna vor exista oameni care se urcă beți la volan.

Găsești online destule ghiduri în formate variate care te pun în gardă, precum [Colecția Erorilor de Argumentare](#). Dacă vrei să ai niște repere atunci când dezbați, consultă [ghidul Ardor](#)

Asigură-te că ai o dietă media sănătoasă

Din nou, informația precisă e fundamentul pe care îți vei construi orice acțiunea. Apoi, verifică știrile din surse de încredere. Sigur ai auzit de fake news sau fact-checking. Sau ai văzut cum de multe ori sunt răspândite știrile false pe Facebook. Ai grijă să nu share-uești după ureche, ci mai degrabă să dai mai departe o informație corectă, care poate să îi ajute și pe alții.

Află mai în detaliu cum gestionează jurnaliștii informația din secțiunea dedicată din acest ghid

Participă la dezbateri publice

Legea nu lasă statul să ia decizii importante fără să consulte cetățenii interesați, așa că folosește-te de **dezbaterea publică**: solicită instituțiilor organizarea de dezbateri publice pe subiecte care te interesează, apoi ia un coleg cu tine și participați la dezbateri

Interacționează cu Consiliul Local

- Verifică raportul de activitate al comisiilor de specialitate din cadrul consiliilor locale sau raportul consilierilor locali. Cere rapoartele, dacă nu le găsești.
- Verifică ce mai apare pe ordinea de zi a ședinței consiliului local și ce se mai discută
- Propune-le consilierilor să inițieze întâlniri cu cetățenii pe diverse teme
- Propune consiliilor locale și consiliilor județene pe a căror rază domiciliem, spre dezbateri și adoptare, proiecte de hotărâri
- Participă la ședințele Consiliului Local. Dacă acestea nu sunt transmise live online, propune acest lucru

Proiect derulat de:

Petiționează!

Atunci când ai de rezolvat o problemă de interes personal (a ta sau a unui grup din care faci parte), te poți adresa autorităților publice prin petiții. Petițiile sunt folositoare pentru că îți permit să iei contact cu alți membri ai grupului tău, să îți faci vizibilă cauza și să strângi susținători. Pot fi online sau offline, formatul este similar:

- o scurtă prezentare a problemei identificate, expusă într-o asemenea manieră încât să atragă susținători,
- soluția găsită, pentru care dorești să primești susținerea publicului,
- un tabel (sau un formular) nominal pentru aliații cauzei tale.

Textul petiției, însoțit de tabelul de semnături, se va depune la registratura instituției abilitate.

Petiția poate fi o cerere, o reclamație, o sesizare sau chiar o propunere, formulată în scris (inclusiv email) și adresată oricărei instituții. Nu e întâmplător că dreptul de petiționare și dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică sunt ultimele două drepturi din cele enumerate în Constituție. Oricare din drepturile de la art. 22 până la art. 50 pot face obiectul unei petiții în baza art. 51; orice petiție poate deveni obiectul unei vătămări în baza art. 52. Astfel, Constituția ne asigură, prin ultimele două drepturi, instrumente de remediere a încălcărilor care privesc toate celelalte drepturi.

Cursul firesc este solicitarea de audiențe pentru a-ți face cauza cât mai vizibilă printre decidenți și urmărirea procesului care se naște în urma depunerii unei petiții.

Poți folosi platforma <https://campaniamea.declic.ro/> pentru a lansa o petiție și a strânge mai ușor semnături - astfel aduni într-un singur loc oameni interesați de cauza respectivă

Dialoghează cu autoritățile

Atât parlamentarii, cât și aleșii locali îți reprezintă interesele și ia decizii în numele tău. Poți să îi scrii alesului tău sau chiar să mergi în audiență să îi spui ce te doare pe tine sau să îl întrebi ce are de gând să facă într-o anumită privință care te interesează (și până când). Poate ai vrea ca parlamentarul tău să voteze într-un anumit fel un proiect de lege, ori ca consilierul tău local să

Proiect derulat de:

știe că e o problemă cu iluminatul stradal în comunitate. În lipsa unui dialog, aleșii noștri nu vor ști cum să ne reprezinte cât mai bine.

De exemplu, poți cere o audiență cu primarul, pentru a-i prezenta petiția în cauză, rațiunea din spatele ei, susținerea celorlalți și pentru a vedea care este poziționarea sa față de subiectul în cauză. Primarul poate face propuneri care ulterior să devină hotărâri de Consiliu Local, așadar există posibilitatea de a-ți convinge edilul să adopte petiția drept o propunere din partea sa și să o lanseze pe circuitul de avizare.

Care e diferența dintre o petiție și o solicitare?

Art. 31 din Constituție spune că „autoritățile și instituțiile publice au obligația de a informa corect cetățenii cu privire la treburile publice și la problemele de interes personal”. Accesul la informații asigură informarea cetățenilor doar cu privire la treburile publice. Pentru problemele de interes personal, art. 51 din Constituție introduce un concept diferit. E important să reținem că, atunci când ne adresăm unei instituții sau autorități publice, trebuie să facem distincția dintre:

1. informații care privesc treburile publice sau
2. chestiuni care privesc soluționarea unei probleme de interes personal.

Dacă vrem să aflăm cât costă construcția unui pod peste râu, care să scurteze drumul către școală, vom folosi o solicitare de acces la informații (în baza Legii 544/2001), dar dacă vrem să obținem autorizație pentru construirea unui pod, vom folosi o petiție. În primul caz, instituția nu trebuie să ne ofere un răspuns special croit pentru nevoile noastre, ci doar copia unei file de buget unde scrie cât costă construcția podului. În al doilea caz, funcționarii instituției trebuie chiar să verifice actele pe care le depunem la dosar, acte din care rezultă că avem cunoștințele, capacitatea, planurile și materialele necesare, după care ne vor trimite un răspuns special croit pe măsura petiției noastre, aprobând sau respingând autorizația de construire.

Raportează!

Fă bine și semnalează orice ilegalitate vezi, de la violență domestică la șpagă. Nu dispar nicăieri dacă nimeni nu face nimic. Tu nu ești un „nimeni”. Există și conceptul de avertizor de integritate (whistleblower), care se referă la orice persoană care face, cu bună-credință, o sesizare cu privire la orice faptă care presupune o încălcare a legii, a eticii profesionale sau a principiilor buneii administrări, eficienței, eficacității, economicității și transparenței într-o instituție.

Proiect derulat de:

Află mai multe de pe <https://avertizori.ro/>

Interacționează cu mass-media:

- Politicienii se tem de o imagine publică proastă, iar presa e unul din principalii vectori de conturare a acestei imagini.
- la legătura cu jurnaliștii. Scrie-le pe Facebook sau unde poți da de ei. Vezi dacă ce le sesizezi poate face subiectul unei știri sau unei anchete de presă

la inițiativa: campanii, proiecte, mișcări la firul ierbii

Ca să dai un exemplu comunității, pune osul la treabă: alătură-te unui grup care lucrează deja pentru a crește gradul de conștientizare cu privire la o anumită problemă care te interesează. Dacă acest grup nu există, de ce să nu-l creezi chiar tu? Sau, dacă ai o soluție la care nu s-a mai gândit nimeni, apucă-te s-o implementezi. Fie că e vorba de un site sau o campanie de advocacy, sigur vei găsi oameni dornici să te ajute.

Suține o cauză

Caută o organizație (asociație, fundație, grup civic) care luptă activ pentru cauza în care crezi și sprijin-o cum poți:

- Donează timp - fă voluntariat (de departe cea mai memorabilă formă de implicare)
- Donează resurse materiale - poate ai ceva care nu-ți mai e de folos, vezi dacă nu are nevoie vreo asociație sau fundație de el
- Donează bani - dacă nu ai timp, poate găsești resurse financiare pe care să le investești într-o cauză în care crezi. Orice contribuabil se poate folosi de mecanismul de redirectionare a unei părți din impozitul pe venit către un ONG.

Află mai multe de pe www.redirectioneaza.ro

Mergi la vot:

Sigur că ne-ar plăcea să avem candidatul perfect atunci când ajungem să votăm, mereu, răul cel mai mic. Dar cu siguranță e mai bine să te bucuri de acest drept pe care îl ai decât să nu o faci.

Dacă n-ai candidatul perfect, poți măcar să lucrezi un pic cu „materialul clientului”: urmărește un candidat în campania electorală și ia legătura cu acesta astfel încât să includă în programul său doleanțele tale. Sigur, există și opțiunea de a-ți anula votul sau de a nu merge deloc la urne, dar

Proiect derulat de:

recomandăm să-ți fructifici acest drept de vot, dacă poți. Există alegeri care se pierd la mustață, la câteva voturi, așa că orice vot chiar contează.

Poți participa pe durata întregii zile de vot la activitățile unor secții de votare dacă te înscrii ca observator independent. Trebuie să iei legătura cu o asociație care face astfel de acreditări.

Fă un gest de nesupunere civică

Dacă situația e groasă de tot, mergi de protestează. Pașnic și creativ, poți atrage atenția asupra problemei și o poți pune astfel pe agenda publică. Există multiple forme de protest, de la cele care includ marșuri ori luări de cuvânt la cele care mizează pe diverse forme de exprimare artistică (flash-mob).

Acțiunile de protest sunt metode directe prin care îți poți face cauza vizibilă, poți coaliza un număr de oameni în jurul său și, nu în ultimul rând, poți pune presiune pe autoritățile statului. De regulă ajungi la protest când ai epuizat celelalte instrumente de dialog și participare.

Deși libertatea de a protesta pașnic în multiple forme este garantată prin lege, există o sumă de criterii de care trebuie să ții cont pentru a evita sancțiuni din partea organelor abilitate. Nu uita că ai obligația să declari, în calitate de organizator, un protest care se desfășoară pe spațiul public, pe când autoritățile au obligația de a asigura desfășurarea sa în siguranță.

Această obligație este prevăzută în [Legea 60/1991](#) privind organizarea și desfășurarea adunărilor publice, o lege veche, din vremea mineriadelor, dar care merită citită pentru a afla mai multe detalii despre cum să organizezi un protest într-o manieră legală. Practic, ai două variante

Proiect derulat de:

Declari și atâți Dacă ai un protest simplu (nu te miști, stai pe un trotuar în fața instituției), nu prea ai motive să te și duci la Primărie, la Comisie. E de ajuns să faci o notificare și o trimiți pe email măcar cu 2 zile înainte de eveniment. Fiecare Primărie are propria cutumă. Dacă e prima oară când organizezi un protest, poate ar fi totuși bine să mergi, dacă te cheamă, și să vezi cu ochii tăi regulile (scrise sau nescrise) Jandarmii să considere că alt spațiu e mai potrivit, probabil că te vei tocmi un pic cu ei.	Declari și te duci la Primărie Dacă ai o acțiune mai complexă și vrei să fii super cu „acte-n regulă”, vei trimite o notificare în scris Primăriei (fă-o din timp cu una sau două săptămâni înainte) Primărie te va chema la o comisie de ordine publică la care vor participa și reprezentanți ai Jandarmeriei și Poliției Rutiere. Acolo vei fi pus să faci tot felul de planuri ca să nu încurci transportul public și să nu blochezi drumurile publice. Citește și legea 60/1991 înainte să mergi acolo - te va ajuta.
--	--

Există situații în care îți poți lua amendă din partea Jandarmeriei, dar o vei putea contesta în instanță și aproape sigur vei câștiga, întrucât libertatea întrunirilor e garantată de Constituție.

În cazul puțin probabil în care nu câștigi contestația în instanță a amenzii, poți face o mică strângere de fonduri în rândul participanților la protest, în numele solidarității, pentru a plăti acea amendă

Proiect derulat de:

